

СТАНОВИЩЕ

по процедура на Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“
за присъждане на научна степен „доктор“

Относно дисертационен труд на тема: Prevention of the corruption in the public sector of the Lebanese Republic (administrative and managerial aspects)/ Превенция на корупцията в публичния сектор на Република Ливан (административно-управленски аспекти)

Професионално направление: 3.7. „Администрация и управление“

Докторска програма: „Организация и управление извън сферата на материалното производство“

Автор: Фуад Мохамад Касем

Изготвил становището: доц. д-р Кремена Андонова, ВСУ „Черноризец Храбър“, избрана за член на научно жури, съгласно Заповед на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“ № 810 от 31.10.2025 г.

Настоящото становище е изготвено въз основа на представени: дисертационен труд, автореферат, справка за съответствие с минимално изискваните точки по групи показатели за съответната научна степен, утвърдени от НАЦИД, доклад от проверка за плагиатство със специализиран софтуер.

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертационният труд е в обем от 217 страници, които са разпределени съответно в: резюме (3 стр.), въведение (16 стр.), три глави (155 стр.), заключение (1 стр.), списък с използваната литература (11 стр.).

В представения дисертационен труд са налице достатъчно основания за определянето му като съдържателно богато, актуално и мащабно като обхват изследване, а именно:

1. **Актуалността и дисертабилността на избраната тема** е несъмнена. Формулиран е значим научен проблем, попадащ в полето на корупцията в публичната сфера, който е обоснован от гледна точка на неговата теоретико-методологическа сложност и приложна значимост в контекста на управленската политика и практика за превенция на корупцията в Ливан.

2. **Възприет е подходящ логически план** за провеждане на цялостното дисертационно изследване, който е намерил израз в достатъчен обем и академично издържана структура на разработката, кореспондираща си с темата, предмета и обекта на изследване.

3. Докторантът демонстрира **задълбочена теоретична подготовка в конкретната научна област**, доказателство за което е използваната широка литературна база – 212 заглавия на английски и арабски език, в т. ч. академична литература, стратегически и аналитични документи и Интернет ресурси.

4. **Методологическият подход е адекватен на предмета на изследването.** Комбинират се документален анализ, сравнително-правен преглед и институционално-управленска интерпретация.

5. **Не се установяват некоректни заемки и плагиатство.** Степента на оригиналност на предложените текстове варира в допустими граници, според приложения от докторанта доклад за проверка за плагиатство със специализиран софтуер.

II. ОБОБЩЕНИЕ НА СИЛНИТЕ СТРАНИ И РЕЗУЛТАТИТЕ С ПРИНОСЕН ХАРАКТЕР НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Представеният за защита научен труд удовлетворява във висока степен поставените научно-изследователски цели, предлага верификация на авторовите тези, формулировки и предложения. Постигнати са теоретични и практико-приложни резултати, като по-съществени от които могат да се открият:

1. **Критично е осмислена теоретичната дискусия**, свързана с корупцията и глобалните стратегии за борба с корупция. **Коректно се интерпретира нейната многоаспектна същност** от различни гледни точки на представители на съвременната наука.

2. **Приведени са аргументи** в подкрепа на представеното виждане за корупцията в Ливан като дълбоко структурен проблем, като са **подчертани нейни системни предпоставки**, свързани основно с механизмите на клиентелизъм и покровителство, характерни за ливанската политическа архитектура.

3. **Разработена е сравнителна аналитична рамка** за изследване и анализ на ефективността на антикорупционните усилия. **Идентифицирани и обосновани са направленията**, по които утвърдената световна практика за борба с корупцията може да се приложи в Ливан.

4. **Изпълнена е изследователската задача за формулиране на практически препоръки** за провеждане на институционална реформа, модернизиране на управлението и повишаване на прозрачността в публичния сектор в Ливан, в съответствие с идентифицираните правни, административни и управленски предизвикателства.

5. **Предложени са антикорупционни стратегии**, които осигуряват възможности за подходящо транспониране на утвърдени международни практики в уникалната социално-икономическа и политическа среда в Ливан.

Като цяло **посочените приноси са приемливи**. Имат характер на доразвиване и обогатяване на съществуващи знания и приложението им в обществената

практика. Съдържат теоретични интерпретации на въпроси, свързани с приложение на съвременни знания в областта на корупцията, както и собствени идеи за разработване на антикорупционни стратегии и препоръки за институционални реформи.

III. ПО-СЪЩЕСТВЕНИ БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ

1. Бележки по отношение на дефинираните изследователски параметри:

- Степента на разработеност на проблема – в теоретичен и практически план, би следвало да се обоснове по-конкретно, с което биха могли да се очертаят още по-категорично нерешените или частично решените въпроси, с които авторът решава да се заеме.

- Разточително е представен изследователският проблем, но за сметка на това не е ясно дефинирана авторовата теза за защита. Необходими са ясни и категорично аргументирани дефиниции на тези основни изследователски параметри.

- Допуснато е смесване на обект, предмет, цел. Дефинирани са множество цели и задачи, които подлежат на преосмисляне, редуциране и преформулиране, от гледна точка на по-доброто представяне на изследователската логика.

- Чрез посочените ограничения не е очертана времевата и теоретичната рамка на изследването.

2. Съдържателни бележки:

- Докторантът е можел да си позволи по-строг критичен прочит на международните практики в сферата на превенцията на корупцията, като се отчетат и техни ограничения.

- Липсва ясно структурирана и обоснована методологична рамка на емпиричното изследване, проведено от автора с цел тестване на изследователските хипотези. Липсва структурирано описание на: цели, задачи, обект и предмет на емпиричното изследване, размера и вида на извадката, времеви обхват на проведеното изследване и пр. Споменават се качествени и количествени методи, но не са обосновани ясно начините за получаване, обработка и синтезиране на резултатите.

- Заключение е твърде общо и не осигурява ясна систематизация на конкретните резултати, до които се достига в настоящото дисертационно изследване, чрез които се търси аргументацията на научните тези на автора.

3. Стилкови и технически бележки:

- На места изложението става прекалено описателно за сметка на аналитичността (в първа глава).

- Биха могли да се избегнат прекомерно емоционални фрази при дискутиране на политически процеси.

- Разработката подлежи на стилово и техническо прецизиране.

4. Препоръки:

- В третата глава би могло да се добави схема или модел, визуализиращ предлаганата административно-управленска рамка.
- Би могла да се потърси по-ясна систематизация по приоритети и времева състоятелност на отправените от автора многобройни препоръки за пренастройването на правителствените анти-корупционни стратегии в Ливан.
- Препоръчително е в бъдеще авторът да продължи научноизследователската си работата по проблемите на корупцията в публичната сфера, както и по въпросите за устойчивостта на антикорупционните реформи при смяна на управляващите политически сили, които понастоящем са останали извън предметния обхват на дисертационния труд.

Направените по-горе бележки и препоръки не променят определено положителната ми оценка за мащабност и значимост на проведеното изследване. Те не поставят под съмнение бъдещите перспективи за неговото развитие.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представеният за защита докторски труд има характер на завършено научно изследване. С него авторът демонстрира способност да анализира и предлага собствени решения на сложни обществени проблемни въпроси. Получените приноси резултати от дисертационния труд ми дават основание да приема, че същият отговаря напълно на изискванията на Закона и Правилника за развитие на академичния състав в Република България.

Предлагам на членовете на Уважаемото научно жури: да бъде присъдена образователна и научна степен „доктор” по „Организация и управление извън сферата на материалното производство”, в професионално направление 3.7. „Администрация и управление”, на Фуад Касем.

19.11.2025 г.
гр. Варна

Изготвил становището:
(доц. д-р Кремена Андонова)